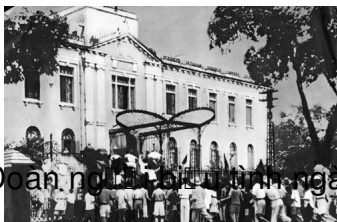

Những năm 1939 - 1944, do bối cảnh dân Pháp liên tiếp khủng hoảng nên Đảng bộ Quốc Nam triển khai qua 3 lần bầu cử nội bộ. Tuy nhiên, sau nhiều lần thất bại, Đảng bộ lại tiếp tục hình thành sự bất ổn trong việc xây dựng tổ chức cơ sở đảng, thực hiện cách mạng tiến bộ.

Đoàn nữ thanh niên ngay 19 tháng 8 năm 1945 trước cửa Bộ Công an, Hà Nội. Ảnh tư liệu

Bầu cử xây dựng tổ chức

Lần bầu cử đầu tiên vào cuối năm 1939. Lúc này, chiến tranh thế giới hai năm ra, năm đầu các chi nhánh chuyển hướng hoạt động của Xứ ủy Trung kỳ, Tổng ủy tuy có chức trách cho một số đảng viên thoát ly, nhưng do thiếu kinh nghiệm, lại lúng túng khi phải chuyển phương thức hoạt động nên phong trào cách mạng bị đình trệ. Toàn bộ Ban Tổng ủy bị bãi bỏ. Chỉ còn 1 huyện ủy viên và 2 chi bộ ở tỉnh Tam Kỳ, một số ít đảng viên ở huyện Duy Xuyên. Những đảng viên không bầu cử và chi bộ không bầu cử phải tiếp tục xoay sở hoạt động. Họ tìm cách kết liên lạc với những đảng chí cán của Đảng bộ còn ở trong nhà lao tỉnh và nhà lao Hải An để được hướng dẫn xây dựng lại phong trào bên ngoài. Đầu tháng 1.1940, Tỉnh ủy Tam Kỳ lập lại. Những hoạt động tích cực của Tỉnh ủy, Tổng ủy lâm thời Quốc Nam lập lại vào tháng 3.1940 và liên lạc được với phái viên của Xứ ủy Trung kỳ, nhận được Nghị quyết Hội nghị Trung ương 6 về chuyển hướng công tác của Đảng. Tiếp đây Đảng bộ đẩy mạnh mọi mặt hoạt động. Cho đến cuối năm 1940, hệ thống tổ chức của Đảng bộ đã khôi phục lại ở các tỉnh, huyện đảng bộ. Các tổ chức quần chúng cũng tăng nhanh.

Phong trào về địa phương nhen nhóm thì tháng 11.1940 Đảng bộ lại bị một liên lạc với Xứ ủy. Tổng ủy phải chuyển công tác về Huế tìm, nhưng Xứ ủy đã bị đình trệ nên phải đi luôn ra Bộ tìm gặp Trung ương Đảng. Theo chức trách của trung ương, Xứ ủy Trung kỳ được lập lại, chỉ Quốc Nam làm địa bàn đảng chân hoạt động. Tiếp khi nhận được Nghị quyết Hội nghị Trung ương 8 về hoàn chỉnh sự chuyển hướng công tác của chi nhánh, phong trào cách mạng ở Quốc Nam phát triển rất nhanh cả về tổ chức đảng và tổ chức quần chúng, với khoảng 230 đảng viên và khoảng 5 nghìn hội viên của quần chúng. Đảng bộ còn có 20 đảng viên thoát ly hoạt động vào giúp các tỉnh các nam Trung kỳ do Tổng ủy trực tiếp quản lý.

Năm 1942, bối cảnh dân Pháp 2 lần khủng hoảng, có đến 942 đảng viên và quần chúng cách

Viết bởi

Thứ hai, 19 Tháng 8 2013 16:08

mạng bắt đầu chuyển biến. Tổng ủy chỉ còn 2 tổng ủy viên phụ trách lãnh vào các tổng phía Nam hoạt động. Lúc này toàn bộ Ban Chỉ huy Trung khu cũng bắt đầu vận động, và đây là lần bắt đầu kéo dài nhất của Xứ ủy, phải mãi đến sau ngày Cách mạng Tháng Tám thành công mới lập lại được. Bắt đầu từ đây, Đảng bắt đầu tiến hành công tác. Tuy nhiên, phong trào cách mạng ở Quảng Nam chỉ tạm lắng xuống trong 3 tháng. Sau đó, 2 tổng ủy viên hoạt động tại các tổng của nam Trung Bộ quay về gây dựng lại thành lập cách mạng. Chỉ sau một thời gian ngắn, Tổng ủy Quảng Nam và Thành ủy Đà Nẵng được lập lại, Thành ủy Hội An được củng cố. Một số huyện lập được ủy ban vận động Việt Minh. Số hội viên của quần chúng tăng nhanh, có mặt trong nhiều gia đình, nhiều thành phần nhân dân.

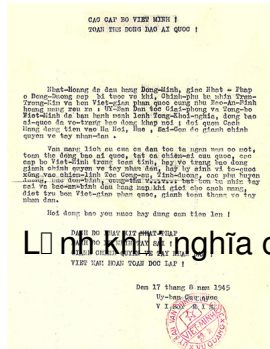
Nhìn dưới tình hình thế giới đang có những chuyển biến mới, Tổng ủy lâm thời Quảng Nam lên kế hoạch đẩy mạnh hoạt động ra khắp các tổng Trung khu, hướng vào chuấn bắt đầu khởi nghĩa thì bắt đầu chuyển biến tiếp tục kéo dài từ tháng 4.1943 đến đầu năm 1944. Hơn 500 đảng viên và quần chúng cách mạng bắt đầu. Toàn bộ Ban Tổng ủy bắt đầu, Thành ủy Đà Nẵng và Thành ủy Hội An cũng bắt đầu vận động. Số Mặt trận Pháp coi như “đã phá hoại hoàn toàn tổ chức Đảng Cộng sản ở Quảng Nam” và cho rằng “công tác có nhiều thời gian thì công tác mới tiếp tục lập lại được chỉ bắt đầu”. Thế nhưng phong trào cách mạng của tổng chỉ tạm lắng xuống trong những tháng cuối năm 1943. Lúc này, ở Hội An chỉ còn lại 1 thành ủy viên vận động tiếp tục hoạt động, một số và các thành ủy viên trong lao Hội An để khôi phục phong trào bên ngoài, lập lại Thành ủy lâm thời Hội An.

Những biến chuyển lịch sử

Tháng 3.1944, có 2 đảng viên tù chính trị Buôn Ma Thuột trên đường bắt đầu đi an trí tìm cách trốn thoát về Quảng Nam khôi phục phong trào ở các huyện phía nam của tổng, sau đó bắt đầu liên lạc với Thành ủy Hội An lập lại Tổng ủy lâm thời vào tháng 9.1944. Tổng ủy lên kế hoạch khởi đầu khởi nghĩa gây dựng lại tổ chức của số đảng viên và các đoàn thể của quần chúng ở các phố, huyện; xây dựng cơ sở ở miền núi vùng giáp ranh với các tổng Quảng Ngãi và Thừa Thiên để tạo thế liên hoàn căn cứ địa khi khởi nghĩa vũ trang, phân công cán bộ xây dựng cơ sở ở các cơ quan đầu não của chính quyền địa phương ở những nơi có nhiều đảng viên. Nhất là sau ngày 9.3.1945, hàng trăm đảng viên và quần chúng trung kiên cách mạng được đưa ra tù trở về nhanh chóng bắt đầu vào hoạt động. Tù chính trị liên hệ đến đâu các tổ chức quần chúng cũ hướng dẫn đến đó. Đến trưa ngày khởi nghĩa, Ban Tổng ủy đã tăng lên 15 ủy viên, lập lại được 5 phố, huyện ủy, 19 chi bộ, kết nạp lại các đảng viên bắt đầu tiếp tục, nâng tổng số đảng viên toàn tổng lên 180 người, là tổng có Ban Tổng ủy và số đảng viên nhiều nhất trong số các tổng ven biển Nam Trung Bộ và thu hút vào hàng đầu của có nhiều đảng viên trong Cách mạng Tháng Tám của cả nước. Các huyện thế đầu đã xây dựng được các ủy ban vận động của quần chúng ở huyện ủy ban vận động Việt Minh. Nhiều nơi ủy ban của quần chúng lập xuống cấp thị trấn, xã. Đến trưa ngày khởi nghĩa, số quần chúng của quần chúng có tính có đến 20 vạn.

Viết bởi

Thứ hai, 19 Tháng 8 2013 16:08

Lời kêu gọi kháng chiến của Ủy ban báo động Việt Minh ở tỉnh Quảng Nam. Lời kêu gọi của Ngô Văn Minh

Trên cơ sở lực lượng chính trị đã xây dựng, Tổng ủy đồng ý mở rộng xây dựng lực lượng vũ trang. Địch du kích Vũ Hùng của Tam Kỳ được xây dựng thành lực lượng vũ trang nòng cốt của tỉnh. Đến tháng 7 đã phát triển lên đến 200 đội viên. Đến đầu tháng 8 nhiều phủ, huyện đã lập được ban tự vệ, có lực lượng tự vệ trung kiên ở huyện, xã. Nhiều xã lập được một trung đội trở lên. Trong đó, thành phố Hội An có khoảng 1.000, Đà Nẵng có tới 1.500 đội viên tự vệ. Tổng ủy còn cử cán bộ đi giúp các tỉnh phía Nam đẩy phong trào cùng lên.

Ngày 15.8.1945, Tổng ủy đang họp bàn kế hoạch đồng ý mở rộng hấn nấn a mặt mặt cho chuần bở khở i nghĩa thì nhận được tin Nhật đầu hàng đồng minh. Căn cứ vào thời cơ khở i nghĩa trong bở n Chở thở “Nhật, Pháp bở n nhau và hành đở ng của chúng ta” của Ban Thở đở ng vở Trung ở đở ng Đở ng ra ngày 12.3.1945, Tổng ủy quyết đở nh không chờ đở i các nỏ i và lỏ nh của Trung ở đở ng, lập tở c thành lập ngay Ủy ban báo đở ng (Ủy ban khở i nghĩa), gỏ p rút huy đở ng toàn dân kỏ p thỏ i bỏ đở ng giành chính quyỏ n. Đêm 17.8, do nhận thỏ y tình hình bở n chuyỏ n thuỏ n lỏ i, Thở đở ng trỏ c Ủy ban báo đở ng báo cáo và đở c Thở đở ng trỏ c Tổng ủy quyết đở nh khở i nghĩa ngay. Lời khở i nghĩa đở c phát đở i trong đêm, nhỏ n mỏ nh: “Vỏ n mở ng lỏ ch sỏ c của cỏ dân tở c ta ngàn năm có mỏ t, toàn thỏ đở ng bào ái quỏ c, tở t cỏ chiỏ n sĩ cỏ u quỏ c, các cỏ p bở Việt Minh trong toàn tở nh, hỏ y võ trang bỏ đở ng giành chính quyỏ n vỏ tay nhân dân, hỏ y hy sinh vì Tỏ quỏ c, xông vào chiỏ m lỏ nh tòa công sỏ , tở nh đở đỏ ng, các phỏ huyỏ n đở đỏ ng, các đở n binh, công thỏ ..., bỏ t bở n bở nhìn tay sai và bỏ o an bình đở u hàng nỏ p khí giỏ i cho cách mỏ ng, đở t trỏ bở n Việt gian phỏ n quỏ c, giành toàn thỏ ng vỏ tay nhân dân”. Chở trong ngày và đêm 18.8 củ c khở i nghĩa đỏ giành đở c thỏ ng lỏ i ở 6 phủ , huyỏ n trong tở nh.

Thỏ ng lỏ i trên cho thỏ y, chính nhỏ có sỏ bở n bở xây đở ng thỏ c lỏ c và nhỏ y bẻn chỏ p thỏ i củ nên Quỏ ng Nam trỏ thành mỏ t trong 6 tở nh khở i nghĩa giành chính quyỏ n thỏ ng lỏ i sỏ m nhỏ t trong toàn quỏ c, khi chỏ a có lỏ nh của Trung ở đở ng.

PGS-TS. Ngô Văn Minh

Viết bởi

Thứ hai, 19 Tháng 8 2013 16:08

Nguồn: <http://www.baoquangnam.com.vn>